

Cümə, 25 oktyabr 1918-ci il, nömrə 22

AZƏRBAYCAN

Gündəlik siyasi, ictimai, ədəbi, iqtisadi türk qəzetəsidir

İkinci sənəyi-dəvamiyyəsi. Cümə, 18 məhərrəmülhəram sənə 1337. 25 təşrin-i-əvvəl sənə 1918.

Türk və islamlığa müfid məqalələrə səhifələrimiz açıqdır. Dərc olunmayan övraq iadə edilməz. Dərc edilən məqalatın mükafatını idarə təyin edir. Məhəlli-idarə: Bakı, Kolyubakinskaya küçədə “Azərbaycan” idarəsi. Telefon nömrə: 6-91. Tək nüsxəsi 50 qəpik.

Abunə şəraiti: Yanvarın birinədək Bakı üçün 35, başqa şəhərlərdə 42 rublədir.

Bir aylığı Bakıda 12, başqa şəhərlərdə 19 rublədir.

Elan fiatı: sətri 2 rublə. Kərratla gedən elanlar üçün güzəşt edilir.

ELANI-RƏSMİ

Bilümun [ümumiyyətlə] Bakı və ətrafı əhalisinə:

1. Qadın və erkək, böyük və kiçik, hər hansı milliyət, din, sinif və təbəədən olursa olsun, Bakı və həvalisi [ətrafı] sakini bilcümlə əhali: kəndi ev və məhəllələri heyəti-idarə və ixtiyariyyəindən [idarə və ixtiyar heyətindən] namlarına mühərrər [adlarına yazılmış], isim, pədən [ata] ismi, məmləkət, məhəllə və soqaq [küçə], xanə nömrəsi, yaş, əşkal və əlaməti-fariqə [görünüş və fərqləndirici əlamət], sənət və ya məmuriyyət və sair xüsusi-mətlubəyi [tələb olunan xüsusiyyətləri] göstərən “hüviyyət [şəxsiyyət] vərəqə”sindən birer dənə edinməyə [hər bir ədəd əldə etməyə] məcburdurlar.

2. Tarixi-eləndən iyirmi gün sonra çarşı, bazar, soqaq və evlərdə surəti-məxsusədə [xüsusi surətdə] sıx-sıx yapılaq yoxlamalarda kəndi hüviyyət vərəqəsini ibraz [təqdim] edəmməyən

hər kəs cəza görəcək və şübhəli ədd [hesab] edilərək daxili-məmləkətə [ölkənin içlərinə] sövq olunacaqlardır.

3. Hüviyyət vərəqəsi olmayan şəxsin dəvairi-rəsmiyyəcə [rəsmi qurumlarda] heç bir işi görülməyəcəyi kimi, bey’ü-şəra [alqı-satqı], əqdi-icar [kirayə müqaviləsi] və sairə kimi işlərdə hüquqi-mədəniyyədən saqit [mədəni hüquqları əlindən alınmış] ədd ediləcək [sayılacaq] və hər hansı bir yerə səyahətində kəndisinə heç bir surətlə səyahət vərəqəsi verilməyəcəkdir.

4. Hüviyyət vərəqəsi olmayanları; ev, mağaza, otel, yazıxana, ticarətxana, fabrika və dəvairi-rəsmiyyəyə qəbul edənlər, şübhəli əşxası [şəxsləri] hökumətin nəzəri-təftişindən saxlamış ədd edilərək və müxalifi-qanun hərəkətlərindən naşi [qanuna müxalif hərəkətlərinə görə] şədidən [şiddətli] cəza görəcəklərdir.

5. Tarixi-eləndən iyirmi gün sonra hüviyyət vərəqəsini ibraz edəmməyən hər kəsi zabitə [asayış keşikçiləri] tövqif

və əxbara [həbs etməyə və xəbər verməyə] məcburdur.

6. İşbu əmr, tarixi-elanından etibarən Bakıda müntəşir [nəşr olunan] bilümm qəzetələri bir həftə müddətlə mütəmadiyyə nəşr olunacaqdır.

Polis Müfəttişi-ümumi
Bəhaəddin

ELAN

BAKİ ZİRAƏT VƏ DÖVLƏT ƏMLAKI İDARƏSİNDƏN

Qusarçay, Xudat, Ləcət, Yalama və Samur mövqifləri [stansiyaları], habelə işbu mövqiflərə yavuş dövlət meşələrində naməlum zəvata [şəxslərə] məxsus olmaq üzrə külli miqdarda hazırlanmış odun mövcuddur.

Odun sahiblərinə təklif olunur ki, təşrini-saninin [noyabrın] 5-ə kimi bu barədə məlumat versinlər. Məlumatı təhrirən [yazılı surətdə] Bakı Ziraət İdarəsinə verməlidir. Məlumat ilə bərabər oduna sahib olmağı isbat edəcək vəsiqələr də pişnihad [təqdim] edilə bilər.

Təşrini-saninin 5-ə kimi məlumat verməyənlər mallarından məhrum olacaqlar. Odunlar xəzinə nəfinə [xeyrinə] zəbt olunacaqdır.

Azərbaycan Meşələri müdiri
vəzifəsini ifaya müvəzzəf [icra edən]:
Nəcəf bəy Vəzirov
Bakü Ziraət İdarəsinin müvəqqəti
naziri vəzifəsini ifaya müvəzzəf:
Şpitalski

ELAN

1 - Əhali cürbəcür işlər üçün mövqə komandanlığına ərizə verməkdədir. Bu ərizələrin çoxu yanlış və əskik yazılıb, nöqsanı neçə yerlərdən sorub aramağa məcbur olunur. Və ona görə iş gec başa gəlir. Bundan sonra veriləcək ərizələrin lazım olan ki, aydın və sadə yazın ki, ərizə verən şəxsin işi geri qalmasın.

Məsələn: Bəzi ərizələrdə bu cürə lüğət [sözlər] yazılır: “Malım verilmir” deyilir. Kim vermir, alan kimdir və haralıdır heç bilmir. Lazımdır ki, ərizədə kimdir, nələlidir, göstərsin.

2 - Lazımdır ki, ərizə verən şəxs qol çəkəndə aydın və sadə yazsın və harada olur, kimdir, adresi lazımdır ki, açıq və sadə yazılsın.

3 - Bəzi ərizə verənlər bilmir ki, ərizəni nəyə versin. Ərizə verən şəxs lazımdır ki, qabaqca öyrənsin ki, bu ərizəni nəyə verməlidir. Bu ərizə polismestrəmi, hökumətəmi, Mərkəz və ya mövqə komandanlıqlarınamı aparılacaqdır, öyrənməlidir.

Bakı Komandanı Mirliva

ELAN

ƏRAZİ NAZİRLİYİ

Ərazi naziri müstədinə [ərizəçini] qəbul edir şənbə və səşənbə [çərşənbə axşamı] günləri saat 12-dən 2-yə kimi.

Azərbaycan Meşələri naziri qəbul

edir, hər gün saat 12-dən 2-yə kimi.

Bakı quberniya Ərazi və Dövlət Əmlakı İdarəsi müdiri qəbul edir saat 12-dən 2-yə kimi.

Qəbul edilmək arzusunda olanlar hər gün saat 10-dan 12-yə kimi növbətçi məmura özlərini yazdırmalıdır: Ərazi Nəzarəti dəftərxanasında hər gün saat 11-dən 1-ə kimi. Ərizə qəbul olunub məlumat verilir.

705 2-2

ELAN

Sinni-mükəlləfiyyətə [mükəlləfiyyət yaşına] daxil olmuş 1895, 1896, 1897, 1898, 1899, 1900 təvəllüdündə bulunan cavanlardan əksərisinin molları mövcud can dəftərlərində adları yoxdur. Bu səbəblə, bu cavanlar da əsgər düşmədim və yaxud da məni çağırmadılar deyə şöbəyə müraciət etməyirlər. On doqquzdan iyirmi dörd yaşına qədər bütün cavanlar (gərək çağırılsın və gərək çağırılmasın) təşri-ni-əvvəlin [oktyabrın] nəhayətinə qədər Əxzi-əsgər [hərbi qulluğa çağırış] şöbəsinə müraciət edərək kəndini qeyd etdirməyə məcburdurlar. Təşri-ni-əvvəlin nəhayətinə qədər kəndiləri-ni qeyd etdirməyən cavanların xaini-vətən [vətən xaini] ədd [hesab] edilərək haqlarında fərari müamiliəsi tətbiq ediləcəyi elan olunur.

23-10-34

İslam Ordusu

Əxzi-əsgər Rəyasəti

HÖKUMƏT QƏRARDADI

Bakı Dövlət Əmlak və Ziraət İdarə-sinə

Əmr Nömrə 33

16 təşri-ni-əvvəl [oktyabr] 1918 sənə İsgəndər Zülfüqarov cənabları 1918 sənə təşri-ni-əvvəlin 16-sından Bakı quberniyası Dövlət Əmlakı və Ziraət İdarəsinin müşiri [katibi] təyin edilir.

Nömrə 34

20 təşri-ni-əvvəl [oktyabr] 1918 sənə Sabiq Ziraət [Kənd Təsərrüfatı] Komissarlığının 1918 sənədə əsgərliyə çağırılıb, bu vaxtadək öz vəzifələrini ifaya başlamayan, atidə mündəric [aşağıda göstərilən] xidmətçilər qulluqlarından kənar edirlər:

Konsultant K. A. Kostenski, ağustos 13, 1918.

Dəftərxana qulluqçusu A. D. Pona-maryov, ağustos 5, 1918.

Xadim M. K. Knyazyuk, ağustos 1, 1918.

Ərazi mühəndisi İ. M. Afanasyev, ağustos 10, 1918.

Şərab və Üzümçülük Komitəsinin baş katibi K. N. Bəzircanov, ağustos 4, 1918.

Bakı uyezdi cənbindəki [nəzdindəki] ərazi acentəliyinin xidmətçiləri:

A. K. Palagin, ağustos 6, 1918;

P. M. Kurmayev, ağustos 15, 1918.

Nömrə 35

20 təşri-ni-əvvəl [oktyabr] 1918

Sabiq Ziraət Komissarlığının atidə

mündəric [aşağıda qeyd olunan] xidmətçiləri qulluqlarına qayıtmadıqlarından naşi [qulluqlarına qayıtmadıqları üçün] kənar edilirlər:

Əhaliyə bilavasitə müavinəti-fəlahiyyə [aqronomik kömək] şöbəsinin dairə fəllahları [aqronomları]:

K. Q. Məlik-Şahnəzərov, 16 eylül [sentyabr] 1918;

Q. M. Ağaməlov, 16 eylül [sentyabr] 1918.

Həman şöbə məşşığı [təlimatçısı] M. X. Markaryan, 16 eylül [sentyabr] 1918.

Ziraat və fəllahat [əkinçilik və aqronomluq] təsərrüfatı məşşığı [təlimatçısı] D. İ. Arustamov, 16 eylül [sentyabr] 1918.

Həman şöbə xadimi Rəcəbəli Məşhədi Həmid oğlu, 25 eylül [sentyabr] 1918.

Ərazi mühəndisliyi şöbəsi xadimi [F. A.] Yeliseykin, 16 eylül [sentyabr] 1918.

Müşirlər [katiblər, mirzələr]:

Vartapetov, 16 eylül [sentyabr] 1918;

Belousov, 27 eylül [sentyabr] 1918.

İdarə müdiri vəzifəsini müvəqqəti ifaya müvəzzəf [müvəqqəti ifa edən]:
Şpitalski

Azərbaycan Maarif Nəzarətinin əmri Nömrə 50

21 təşrini-əvvəl [oktyabr] 1918

Əbdülqafur Əfəndizadə Göyçay ali-ibtadi məktəbinin müəllimliyinə təyin edilir.

Nömrə 51

21 təşrini-əvvəl [oktyabr] 1918

Tələbə Novruzova Şəki ali-ibtidai məktəbində işbu sənə təşrini-əvvəlinin [oktyabrının] birindən tədrisə izin verilir.

Xalq Maarif naziri: N. Yusifbəyov.

22 təşrini-əvvəl. Dərşaadət [İstanbul] Qərgahi-ümumisi [Ümumi Qərgahi] əhvali-həvaiyə [hava şəraitinə] [görə] müxəbirati-teleqrafiyyəni [teleqraf əlaqəsini] mən etmiş [kəsmiş] idi. Bütün Osmanlı cəbhəsində sükun vardır. Almanıyanın Vilsona cavabi notası cümə ertəsi göndərilmişdir. Bu nota mündəricatının, düşmənlərin nə kimi şərait dairəsində əqdi-mütərikə və müsa-lihə [atəşkəs və sülh sazişi] edə biləcəklərini istizahdan [aydınlaşdırmaqdan] ibarət olduğu məhəfili-siyasiyyədə [siyasi dairələrdə] təmin olunur. Osmanlı mətbuatı müməssilləri [nümayəndələri] təhəssüsəti-ümumiyyəni [ictimaiyyətin duyğularını] idarə etmək üçün müttəhidən [birgə] nəşriyyatda bulunmağa qərar vermişlərdir. Alman firqəsi Lehistanda [Polşada] bulunan alman əsgərləri ilə məmurini-mülkiyyəsinin [mülki məmurlarının] geri çağırılması üçün hökumət nəzdində təşəbbüsətdə bulunmağa qərar vermişdir. Bitərəf məmləkətlərdə dövr edən rəvayətə nəzərən, Vilsonun müttəfiqləri müşarileyhin [adı çəkilən şəxsin] on dörd şəraiti

[şərti] daxilində Düvəli-Mərkəziyyə [Mərkəzi Dövlətlər] ilə əqdi-mütərikə etmədikləri [atəşkəs sazişi bağlamadıqları] təqdirdə, Amerika münfərid [tək başına] bir sülh əqd edərək Fransada bulunan qitəatını [hissələrini] geri çəkəcəkdir. İrlandiyalıları Komitəsi Vilsona göndərdikləri konfransında bir taqım mətalib [mətləblər] dərmianına [ifadə etməyə] səlahiyyətdar [səlahiyyət sahibi] bulunan irlandiyalıları da təşmilini [şamil edilməsini] tələb etmişdir.

SÜLH ƏTRAFINDA

Vilsonun cavabi notası Berlində məlum olmadan əvvəl, Müttəfiq Şura sülh və müharibə məsələlərinin həll edilməsi ixtiyarını camaat [xalq] nümayəndəliyinə vermək qəsdilə məşrutə [konsultasiya] qanunları on birinci maddəsinin əvəz edilməsi haqqında Reyxstaqa bir layihə təqdim etmişdir. Firqələrdən bir çoxları hökumət tərəfindən qəbul edilmiş bir məramnamə hazırlamışlar. Bu məramnamə üzərinə hərbi hökumət mülkiyyə işlərinə tabe olub, hərbi ixtiyaratın [yüksək çinli hərbcilərin] siyasətə nüfuzu olmamalıdır.

Şimdiyə qədər Vilsonun notası Vilsonun sülh mütəşəbbisi [təşəbbüskarı] olduğu barəsində Almaniya ümid vermir. Müşahidə olunduğuna görə, Vilsonun öz müttəfiqləri ilə müzakirəsi davam edib, nəticələri təzə notada xəbər veriləcəyi zənn olunmaqdadır.

Notanın təxirə uğramasına görə fransız və ingilis mətbuatı sülh-ümuminin [ümumi sülhün] tezliklə baş tutmayacağını yazmaqdadırlar. Buna binaən [buna görə] sülh arzusunda olanlar öz arzularında çox da uzağa getməməlidirlər. Almaniya əhalisi bu vaxtadək görünməmiş bir dərəcədə sülhə rəğibdirlər [rəğbət göstərirlər]. Fəqət düşmən tərəf Almaniya millətinin axırncı dəhşətli mübarizədən xilas olmasına riza göstərməzsə [razılıq verməzsə], Almaniya camaatı əhvalının [əhvali-ruhiyyəsinin] dəyişməsi ehtimalı vardır. Bu mübarizənin indiki, yaxud qeyri bir hökumət dövründə vəqə olacağı iki böyük amalın vücudə gəlməsi üçün şiddətli bir zərbə ilə nəticəpəzir olabilər [nəticələənə bilər] ki, bunlar da düşmənlərin inandırıdığına görə labüdə [labüd, mütləq] müharibə nəticəsi olaraq Almaniyanın və Camaat İttifaqının [Millətlər İttifaqının] demokratik əsasına mübəddəl olması [dəyişdirilməsi] ilə xitəmpəzir olacaqdır [sona çatacaqdır]. Sülh arzusunun müvəffəqiyyətsizliyi xalq hökumətinə yabançı və bərəks [zidd] olan sabiqki hökumətin bərpa edilməsinə bais olacaqdır.

Teodor Volf “Berliner tageblatt” qəzetəsində yazdığı baş məqaləsində Vilsonun cavabi notası haqqında deyir ki: “İndiyə qədər Vilson həmişə öz təhriri [yazılı] və şifahi müraciətnamələrində Almaniya millətini, millətpərəstlik müharibəsi ruhu ilə ruhlanmış və ya Almaniya millətinin taleyini həll etməkdə olan millətlərdən əfzəl [üs-

tün] tutmuşdur. Eyni zamanda Vilson Almaniya da olan əski tərzi-idarənin [idarə üsulunun] ibarət olduğu hər bir şeyə dəfələri öz narazılığını və höc-cətsizliyini [etirazını] ibraz ilə [göstər-məklə] alman millətinə olan məhəb-bətini bəyan etmişdir. Hərgah biz Vil-sonun millətləri barışdırmaq və on-ların məhəbbətli ittifaq əqd etmələri arzusuna çalışdığının həqiqətdən ibar-ət olmasına inanarsaq, o vaxt Vilso-nun bu sözləri öz qalibiyyətini və qüv-vətini büruzə verən ruhda söylənilmə-məlidir. Təərrüz [hücum] və təcavüzə istinad edib danışan siyasi fəaliyyətin [siyasətçilərin] dili ilə ədalətli sülhə çat-maq çox müşküldür.”

“Frankfurt qəzetəsi” Vilsonun Al-maniya notasına verdiyi cavabı haq-qında yazır ki: “Vilsonun birinci və ikinci cavabı notalarının məzmunu və ruhu arasında böyük fərq var. Vilso-nun sual misalında olan birinci notası və Almaniyanın şu notaya olan etirazı bir neçə həftədən sonra müharibənin həqiqətdə dayandırılıb və sülh mü-zakirələri başlanmasına ümid verdiyi halda, Amerikanın təzə notası sayə-sində bu ümid xeyli uzağa atılıb, hal-hazırda tezliklə sülh və ya mütarikə [atəşkəs] başlanmasını şübhə altında buraxdı. Vilsonun Almaniya ordusunu vəhşi və zülümkar adlandırmasına gəl-dikdə, etiraz edilməlidir ki, zülüm-karlığa ancaq mütarikə ilə bir nəhayət vermək mümkündür. Ümumiyyətlə, Almaniya hökuməti Vilsonun almanlar haqqındakı bu sözünü etirazsız qəbul

edə bilməzdi. Bundan əlavə aşikardır ki, zülümkarlıqda müttəhim olanların təqsirləri mühəqqəq [təsdiqlənmiş] olarsa, onların cəzalanmasında alman hökuməti mütərəddid [qərarlı] qal-maz.”

ALMANIYA İCTİMAİYYUNI-AMİYYUNUNUN [SOSIAL-DEMOKRATLARININ] ŞƏRTNAMƏSİ

Əksəriyyət firqəsinin və Reyxstaq fraksiyasının Baş komissionu eylülün [sentyabrın] 23-ündə Reyxstaqda ic-tima [toplantı] yapmışdır.

Əhvali-siyasiyyə barəsində Şeyde-man bir məruzə oxumuşdur. Şeyde-manın uzun-uzadı müzakirəyə səbəb olmuş məruzəsi nəticəsində müştərək iclas qət etmişdir ki, yeni təşəkkül edəcək hökumətə arxadaşların vüru-du [daxil olması] bərvəchi-ati [aşağıdakı] şərait [şərtlər] üzrə təsvib [təsdiq] edil-sin:

1. Ümumi tər-k-silah və bütün mə-sailin [məsələlərin] sülh üzrə həll edil-məsi əsasları üzərinə Millətlər İttifa-qına daxil olmaq xüsusunda 19 təm-muz [iyul] 1918-də Reyxstaq tərəfin-dən verilmiş olan qətnamənin qəbulu.

2. Belçikanın təcidi [bərpası], təz-minati-hərbiyyə [hərbi təminat] haq-qında etilaf [razılıq] və Serbiya və Qaradağın təcidləri [bərpaları].

3. Brest və Bükreş [Buxarest] sülh müqavilələri ümumi sülh əqdinə [mü-

qaviləsinə] zidd ola bilməzlər. İşğal edilmiş nahiylərdə təcili surətdə və miri idarələr [dövlət idarələri] təsis edilir. Sülh əqdindən sonra işğal edilmiş yerlər qaytarılacaqdırlar. O yerlərdə yaşayan füqərə [kasıb] əhali arasında təşkilat yapılacaqdır.

4. Elzas-Loren [Elzas-Lotaringiya] muxtariyyəti: Almaniya müttəfiqlərindən ötrü ümumi, gizli, müstəqimi [birbaşa] və müsavi [bərabər] intixab [seçki] ixtiyarı; Əyan Kameronun Baş Komitəsi müşavirəsi təcili surətdə müsavi intixab ixtiyarını qəbul etməzsə, Prussiya Landtaqı buraxılacaqdır.

5. İmperiya idarəsinin birliyi, məsuliyyətsiz nüfuzların rəddi, Parlaman əksəriyyəti və yaxud firqə əksəriyyətinin siyasətini təsvib [təsdiq] edəcək nümayəndələrin dəvəti; İmperiya məşrutə [konstitusiya] qanununun 9-uncu fəslinin ləğvi. Padişah ilə hərbiyyə idarəsinin məlumatı elan edilmədən imperiya kançlərinə [kanslərinə] təqdim edilməlidir.

6. Hürriyyəti-ictimə və mətbuatı [toplaşma və mətbuat azadlığını] təhdid edən [məhdudlaşdırən] qəvaninin [qanunların] təcili surətdə ləğvi; sansür [senzura] hərbi əhəmiyyəti haiz [hərbi cəhətdən əhəmiyyət daşıyan] məsələlərdən ötrü qala biləcəkdir. Hərbi məsələ, qoşun hərəkəti, ləvazimatı-hərbiyyə hazırlığı. İdareyi-örfiyyəyi-əsgəriyyəyə məbni [hərbi rejimdən qaynaqlanan] tədabirdən [tədbirlərdən] ötrü siyasi nəzarət təyini. Siyasi məsələlərə müdaxilə edən hərbi müəssisələrin ləğvi.

Çocuq şeirləri:

Həsən dayı

Həsən dayı çapasını
Tarlalarda unudardı,
Çanağında lapasını
Çarpqın rüzgar soyudardı.

Həsən dayı qoşammazdı,
Dizlərində dərman azdı.
Çocuqlar da pək haylazdı,
Sataşmadan durammazdı.

Həsən dayı ağ saqqallı
Bir dədəydi, beli şallı.
Sözü dadlı, çalışqandı.
Günəşlərdə üzü yandı.

Gəldi çatdı sisli günlər,
Bağ-bağcanın rəngi soldu.
Keçdi getdi sıcaq dūnlər,
Həsən dayı xəstə oldu...

Pəncərənin ta dibində
Afacanlar bağırırdı:
– Yatma, Həsən dayı, ində!
Qapı, divar həp sağırıdı.

Həsən dayı qulübədə
Allahına can vermədə.
Hacı nənə ağlıyordı,
Qara yazma bağlıyordı.

Afacanlar alay sandı,
Qəhqəhələr havalandı:
- Şaqa etmə, Həsən dayı,
Kim sürəcək bu tarlayı?

İmam, muxtar, köylü gəldi,
Hıçqırıqlar ürək dəldi.
Oxudular “Əlhəmd”, “Yasin”,
Həp dedilər: - Amin, amin!

Həsən dayı torpaq oldu...
Qoyun, quzu, keçi, oğlaq
“Mə, mə” deyər ağlayaraq
Məzarından otlar yoldu.

*Ruşan Əşrəf
İstanbul, 1917*

TƏHLÜKƏ QARŞISINDA

Qarabağın son günləri

(Keçən nömrələrin axırı)

Axır günlər şəhər bir hala gəlmişdi ki, hər dəqiqə dava, yaxud iğtişaş göz-lənirdi. Zira əhalinin yüzdə doxsan qis-mi aclıq çəkirdi. Ac əhalinin bir qismi “dava düşsə bəlkə yollar açılar” deyə erməni ilə dalaşmaq lüzumunu mey-dana atır, bir qismi isə “dövlətilər an-barlara doldurub bizi ac buraxırlar” deyə dövlətilərin evlərini axtarmağı lazım görürdü. Hər iki tədbir şübhəsiz ki, bir çox qan axıdılmasına bais ola-caqdı. İş bir dərəcəyə gəlmişdi ki, hət-ta Ağdama əsgər gəldi deyildikdə, heç kəs artıq inanmayırdı. Zira ümidləri kə-silmişdi.

Ultimatum

Şəhər bu halda ikən, İsmayıl Haqqı bəy həzrətləri bir məktub yazaraq, ermənilərdən Ağdama nümayəndə gön-dərmələrini tələb etdilər. Beş nüma-yəndə getdi. Ertəsi gün nümayən-dələrdən ikisi şəhərə qayıdaraq xəbər gətirdilər ki, erməni heyətindən üç nəfəri Ağdamda saxladılar. Bizləri isə şəhərə göndərərək bilatəxir [təcili olaraq] ermənilərin təslimiyyətini tələb etdilər. Şuşa komandanına da bu məz-munda bir məktub göndərilmişdi. Bu məsələnin həlli üçün ermənilər yeni-dən qurultay dəvət edərək, bir çox gu-rultulu iclasları oldu. Beş gün cavab verə bilmədilər.

Şəhər türkləri ultimatumu eşidə-rək əngərib [tezliklə] şəhərimizə qoşun gələcəyinə qənaət hasil etdilər və mü-zəffər ordunu layiqincə istiqbal etmək [qarşılamaq] tədbirləri görməyə başla-dılar.

Əvvəl şəhərin hasarı yanında, o yerdə ki, şəhərə birinci qədəm qoyu-lacaqdır, bir alaqaçı bəzədilər. Sonra Şahlıq körpü, Bazarbaşının ağzı, Ba-zarbaşından meydana gedən yolda, bazarın ağzında, Cəfərqulu Xan küçəsi başında, qaimməqamlıq idarəsi qaba-ğında, meydanın girəcəyində və məs-cidi-came qabağında birer alaqaçı bə-zəndi. Bundan əlavə şəhərin ziyalı xa-nımları tələbə və mütəəllimlərin [şa-girdlərin] köməyi ilə ayrıca bir alaqaçı bəzəyərək başında kardon üzərində böyük xətlə:

“Bir gün gələcək şəmsi-həqiqət doğacaqdır, Şərqin bu əsir validəsi hürr olacaqdır”

yazılı böyük bir lövhə asdılar. Bə'dəhu [ondan sonra] bütün bazar Türk bayrağı, xalı, gəbə, şal, cecim və göyerti ilə [yaşılıqlarla] bir dərəcə bəzəndi ki, əs-gərlərin keçəcəyi küçələrdə bilmərrə ev, dükan və sairə görülməzdi. Şəhər öylə bir təntənəli mənzərə almışdı ki, aclar aclığını unudaraq, bilaixtiyar şad olurlardı. Hər gün Bazarbaşında mu-siqi çalır, xanəndələr, sazəndələr ev-lərdə, balkonlarda oxuyub çalırlar. Şəhərdə bayramdır.

Ama hələ ermənilərdən bir cavab çıxmamışdır. Fəqət gecələr, çox vaxt

saat on ikidən sonra erməni mötəbərani [mötəbərləri] komandan hüzuruna gəlirlər. Orasını camaat bir fəlinik [yaxşı əlamət, xeyir xəbər] ədd [hesab] edir.

Nəhayət, 5-inci gün axşam saat 9-da Beynəlmiləl Komitənin erməni nümayəndələri gələrək, erməni qurultayında məsələlərin müsbət surətdə həll edildiyini xəbər verdilər.

İndi hər kəsə məlumdur ki, ermənilər təslim olurlar. Nəhayət, altıncı gün Ağdamda saxlanmış olan erməni nümayəndələri şəhərə gəldilər. Məlum oldu ki, bunlara ultimatum verilərək ermənilərin 24 saat zərfində təslim olmaları tələb edilmişdir. Həman gün ermənilərdən bir neçə kişi Şuşa komandanının hüzuruna bir dənə əldə qayırmış top, bir pulemyot və 80 tüfəng gətirərək Azərbaycan Hökumətinə təslim və tabe olduqlarını elan etdilər. O biri gün səhər tezdən Ağdama dəxi nümayəndələri gedərək bu xüsusu İsmayıl Haqqı bəy və Cəmil Cahid bəy həzrətlərinə dəxi xəbər verdilər.

Bu gündən etibarən ermənilər dəxi öz hissələrini təzyin edərək [bəzəyərək] Yuxarı meydanda, Qazançı kilsəsi qabağında, şəhərin girəcəyində birər alaqapı qayırdılar. Bir alaqapı da Beynəlmiləl Komitə qabağında qayırmışdı.

Mərasimi-istiqlal [qarşılama mərasimi] işlərinin tərtib və məxaricini [xərcini] Müdafiyyə-Milliyə [Milli Müdafiə] Komitəsi öz öhdəsinə qəbul etmişdi. Əsgərlərin şəhərə vürudundan [gəli-

şindən] bir gün əvvəl camaat Gövhərağa məscidinə yığılaraq, zabitlərə və əsgərlərə sərf olunmaq üçün Müdafiyyə-Milliyə Komitəsi nəfinə [xeyrinə] bir qədər para toplamaq məsələsini qaldırdılar. Filməclis [məclisdə] iyirmi min manata qədər nəğd pul toplandı. Bundan əlavə bəylərdən bir nəfəri bir günün xərcini tamamilə öz öhdəsinə aldı. Bir cavan, lazım olan miqdarda qənd və çay verməyi dəröhdə etdi [öhdəsinə götürdü]. Bir tacir iki pud hazır çörək vəd etdi. Bunlardan başqa yenə külli miqdarda qənd, çay, qəhvə, çörək və sair verildi.

İki gün aradan keçdi. Ordu şəhərə yaxlaşdı. Ordunun böylə təxirlə gəlməsinin səbəbi bu oldu ki, Ağdamla Əsgəran arasındakı dağlar damənəsində [dağların ətəyində] bulunan erməni köyləri bilamüqavimət [müqavimətsiz] təslim olmayıb, əsgərlərə güllə atırdılar. Binaileyh Xoramord, Xanabad, Daşbaş, Aranzəmin, Kenik, Ağbulaq, Qarakənd və sairləri qabağında müsadimə [çarpışma] vəqə olmuşdur.

Xaçın çayı boğazındakı kəndlər dəxi dava etdilər. Burada Ağdamdan yığılmış əsgərlər böyük rəşadət göstərmişlərdi.

Əsgərlərin şəhərə vürudu

İki-üç gün məzkur [adı çəkilən] kəndi tərək-silaha məşğul olduğdan sonra nəhayət, məhərrəmin əvvəli səhər saat 10-da Türk Ordusu şəhərə varid oldu.

Şəhərdən 30 nəfər qara çərkəz

libaslı süvari cavan Ağa körpüsünədək fəxri qaraqol sifəti ilə əsgərin istiqbalına çıxmışdı. Şəhərin girəcəyində başdan məhəlli [yerli] könüllü əsgərlər; qabaqlarında türk mütəəllimləri [şagirdləri] musiqi dəstəsi; birinci alaqaşı qabağında bir tərəfdən əsgərlərin yanında ruhanilər, o biri tərəfdən Beynəlmiləl Komitə nümayəndələri, əldə şəhərin anaxtarı [açarı]; içəri tərəfdən sağda şəhər mötəbərani əldə duz və çörək; solda tələbələr ittifaqı əldə bayraq və xanımlar əllərində çiçək dəmətləri; bunların dallarınca ümum tələbə və mütəəllimlər durmuşlardı. Türklər şəhərə varid olduqda, ermənilər dəxi bir musiqi dəstəsi, on beşə qədər bayraq ilə üç yüzədək nümayəndə göndərmişlərdi. Bunlar dəxi istiqbal mərasimində bir tərəfdə durmuşlardı.

Şəhər saat onda qoşunlar şəhərə varid olaraq, birinci sırada süvarilər, sonra topçular, mitralyozçular, daha sonra həman Qaladərəsi qəhrəmanı Sultan bəy və İldırım bəy Qarabağ atlıları ilə gəldilər. Müsəlman xanımları komandan həzrətlərinə qırmızı məxməl [məxmər] üzərində mirvaridlə tikilmiş bir ünvan təqdim etdilər. Əsgərlər şəhərə girdikdən sonra Cəmil Cahid bəy həzrətləri camaata xitabən bir nitq irad edərək [söyləyərək] siyasətimizdə qan tökmək olmadığını, türk və islam məmləkətlərində din, məzhəb və milliyyət fərqi qoyulmadan hamıya bir nəzərlə baxıldığını qeydlə minbə'd [bundan sonra] hamının Azər-

baycana tabe olması və xülusi-qəlb ilə [səmimi qəlblə] təbəiyyət [təbəçilik] edib də, sülh və müsəlimətlə [əmin-amanlıqla] yaşayaraq, ümumi qüvvə ilə məmləkətin abadlığına və tərəqqisinə çalışması lüzumunu bəyan etdilər.

Bə'dəhu [ondan sonra] zabitlər qabaqca hazırlanmış olan evlərdə yerləşib, əsgərlər isə böyük qışlada, sabiq kazak qışlasında və müvəqqət olaraq qismən də realni və seminariya məktəblərində yerləşdirildi.

Xəlil İbrahim

NƏZARƏTLƏRDƏ [NAZİRLİKLƏRDƏ]

Əmlak və Ərazi Nəzarəti tərəfindən ərazi işlərinə lazımi surətdə aşına adamlardan zeyldəki [aşağıdakı] əşxas [şəxslər] dəvət edilmişdir:

Sabiq Əmlak vəzirinin Qafqaziya mürəxxəsinin [vəkilinin] müavini Şemənovski, fənni-ziraət [əkinçilik elmi] mütəfənnini [mütəxəssisi] Medvedyev, Tiflisdə Əmlak Bankası müdiri İqnatyev, mühəndis Sokolov, mühəndis Mirşərif Mirzəyev və başqaları dəvət edilmişdi. Onlardan ziraət mütəfənnini Lizqar ilə mühəndis Vinqradov gəlib öz vəzifələrinə başladılar.

Digərlərinin bu günlərdə gələcəyi ilə Ərazi Nəzarəti cənbində [nəzdində] xüsusi bir müşavirə məclisi düzəldikdən sonra Nəzarətin işləri nə yola

gedəcəyi bəlli olacaqdır.

Oktyabrın 22-sində vəqə olan hökumət iclasında Kür nəhri boyunda olan dövləti [dövlətə məxsus] balıq və təgələrinin icarəyə verilməsi və xüsusi xərac təyin edilməsi qərara alınmışdır.

BAKİ XƏBƏRLƏRİ

Neft Mədənciləri Şurasının ümumi iclası mədənlərdə xidmətçilər və fəhlələr ilə sahibkarların münasibətini [münasibətlərini] qaydaya salmaq üçün nizamnamə layihələri hazırlayır. Bu qanunlar sabiq müştərək müqaviləni əvəz edib hökumət tərəfindən təsdiq ediləcəkdir.

Oğruların tövqifi [həbsi]

21 təşrini-əvvəldə [oktyabrda] səbah vaxtı Balaxanski və Şaxski caddələrin küncündə duran Əbiş Əminulla oğlu nam inzibat əsgəri dörd nəfər şübhəli əşxasın [şəxsin] mal apardığını gördükdə, bunları təqibə başlamışdır. Əsgər bunların bir nəfərini bir yeşik sabun ilə tutmağa müvəffəq olub, sairələri isə qaçmışlar. İnzibat əsgəri güllə atıb imdad istədikdə bir neçə nəfər qeyri əsgərlər və xəfiyyə polis müdiri Quliyev gəlir. Quliyev sabunun Balaxanski caddəsindəki darüleytamdan [yetimxanadan] oğurlandığını bilib oraya getdikdə, oğruların birini də buradaca tövqif edir. Sonra Çadrovı caddədə 141 nömrəli evdə digər bir oğrunu

və 8 yeşik sabunu kəşf edir. Tutulanlar məşhur oğrular Alxas Ramazan oğlu, Bağır Abbasəli oğlu və Heydər Abbasəli oğludur. Heydər Abbasəli oğlundan çoxlu açar tapılmışdır.

Tutulanlar hamısı polis müfəttişinə tapşırılıb divani-hərbə [hərbi məhkəməyə] veriləcəkdirlər.

Teleqrafçılar yoxdur

Dəmiryolunda gürcülərin vətənlərinə qayıtmasından sonra və teleqrafçılar həyatı şəraitinin müşküllüyündən naşi [müşküllüyü səbəbindən] dəmiryolu teleqrafında teleqrafçıların azlığı müşahidə olunur. Teleqrafçıların azlığından teleqramaların azaldığı müşahidə edilməkdədir. Teleqrafda işləmək üçün yeni teleqrafçılar dəvət edilməsi dəmiryol idarəsi tərəfindən təhti-qərara alınmışdır [qərarlaşdırılmışdır].

- Hal-hazırda Mirzə Əsədullayev cənablarının sədarətilə [sədrliyi altında] Neft Mədənciləri Şurasının iclasları vəqə olur. Mədəncilər Şurasının sədr və əza [üzv] seçməyə ixtiyarı olmadığından, Şura Ticarət və Sənəət [Sənaye] nazirinə müraciətlə sədr və 4 üzv intixabına [seçməyə] ixtiyar istəmişdir. Bu surətlə Əsədullayev cənabları nazir tərəfindən təsdiq edilmiş müntəxəb [seçilmiş] sədr olur.

- Azərbaycan Hökuməti 18 təşrini-əvvəl [oktyabr] iclasında qət etmişdir ki hökumət xidmətçilərinin məvacibi bu qərarla artırılınsın:

Bakıda xidmət edənlər üçün

Aldıqları məvacibə artırılır

Təşrini-əvvəlın 1-indən Artırılır

1	200 manata kimi alanlar	300 manat
2	200-dən 300-ə kimi " "	250 " "
3	300-dən 400-ə kimi " "	300 " "
4	400-dən 500-ə kimi " "	450 " "
5	500-dən 600-ə kimi " "	500 " "
6	600-dən ziyadə " "	550 " "

Azərbaycan məmləkətinin qeyri yerlərində xidmət edənlər üçün

Eylülün [sentyabrın] 1-indən indiki məvaciblərinə artırılır

1	200 manat alanlar	200 manat
2	200-dən 300-ə kimi " "	225 " "
3	300-dən 400-ə kimi " "	250 " "
4	400-dən 500-ə kimi " "	275 " "
5	500-dən 600-ə kimi " "	300 " "
6	600-dən ziyadə " "	325 " "

Dövlət Bankasında [Bankında]

Bu günlərdə hökumət tərəfindən əmr verildikdən sonra Azərbaycan Bankası fəaliyyətə başlayıb, qeyri-məhdud surətdə vaxtsız və vaxtlı tövdiat [əmanət] qəbul olunaraq, hökumət tərəfindən təmin ediləcəkdir. Veriləcək faizlər bu qərar ilə olacaqdır:

Hesabatı-cariyyə	3 faiz
[cari hesablar]	
Bir illik tövdiat	4 " "
5 illik tövdiat	5 ½ " "

Hələlik Azərbaycan Bankası sabiq Dövlət Bankası qanunları üzərinə fəaliyyətdə bulunacaqdır.

- Bu ildəki taxıl məhsulatına baxmayaraq, çörək yenə baha qiymətə satılıb, kasıb camaatın aclığına səbəb olduğundan, hökumət bunu nəzərə alaraq, bu yaxında çörəyin 2 manat 50 qəpiyə satılması üçün binagüzarlıqlar [sərəncamlar] edəcəkdir.

- Hökumət Bankası müdiri xüsusi səhmdarlar bankalarına əmr verib, xaricə pul bəratı qəbulunun müvəqqəti dayandırılmasını xahiş etmişdir. Lüzum görüldüyü təqdirdə, bu xüsusda Maliyyə Nəzarətindən icazə almalıdır.

- Bakı Birinci Realnı məktəbində təşrini-əvvəlın [oktyabrın] 26-sında saat 9-da dərslərə şuru ediləcəkdir [başlanacaqdır].

Ərzaq şöbəsinin kassa qaraqolları [qarovulları]

Ərzaq şöbəsinin kassasını mühafizə üçün iki nəfər qaraqol təyin edilmişdir. Məzkur [adı çəkilən] qaraqollar Ərzaq İdarəsindən donluq aldıqları halda, silah və formanı polis idarəsindən alacaqları münasibətilə dün Polis Müfəttişi-ümumisinə müraciətlə Ərzaq İdarəsi üzvü xahiş etmiş ki, məzkur qaraqolların silahları və rəsmi libasları verilsin.

Mirzəəğa Əliyev

Mart hadisəsində bolşeviklər ilə davada yaralanandan sonra Rəştə gəlib Mirzə Kiçik xan ilə bərabər ingilislər ilə dava edən məşhur artistimiz

Mirzəəğa Əliyev bu gün dörd gündür ki, Təbriz təriqi [yolu] ilə Bakıya övdət etmişdir [qayıtmışdır].

LƏNKƏRANDAN YAZIRLAR

Lənkəran müsəlman əhalisinin halı bu axır vaxtlarda çox müşkülləşmişdir. Hamı ərzaq şeylərini onların əlindən alıb bazarda azad alış-veriş etməyə qoymurlar. Bu surətlə müsəlmanlar qış üçün ərzaq toplamaq imkanından məhrum olmuşlardır. Bu ilki taxıl və meyvə məhsulunun çoxluğuna baxmayaraq, burada artıq dərəcə bahalıq müşahidə olunur. Ərzağı Lənkəranda Sarı cəzirəsinə [adasına] aparmışlar. Bura əhalisi Şura hökumətinə tabe olduğuna baxmayaraq, yenə soldatlar tərəfindən döyülüb əzilməkdədirlər. “Şübhələr” və yalançı xəbərlər üzrə bura fəhlələri və kəndlilər həbs edirlirlər. Məhbuslara verilən gündə bir girvənkə çörək kifayət etmədiyindən, bunların arasında naxoşluq zühur etmişdir. Məhbuslar bu vaxtadək nə səbəbə həbs edilmələrini bilməyirlər. Müsəlman kəndçilərinin fəhlə yoxluğundan naşi öz əkinlərini ələ gətirməyə qadir olmamasına baxmayaraq, öz kəndlərindən və ailələrindən avara düşmüşlər. Buradakı bir para qara fikirli şəxslər mənfəəti-şəxsiyyətlərindən [şəxsi mənfəətlərindən] ötrü qeyrilərini pamal etməkdən [əzməkdən] çəkinmirlər. Biz Lənkəranlılar bu vaxtadək

qəzetə və xəbər [xəbər] yoxluğundan Bakının alınmasını bilmirdik. Əhali, xüsusən ruslar, Bakıda kadetlərin bolşeviklərə qalib gəlib, şəhəri işğal etdiklərini güman edirdilər. Bu növlə bizim “başçı”larımızın fəaliyyəti sayəsində dünyadan bixəbər yaşayaraq, tez bir zamanda Lənkəranın qəhrəman Türk Ordusu tərəfindən azad edilməsinə ümidvar oluruq.

XARİCİ XƏBƏRLƏR

Moskvadan Kiyevə verilən xəbərlərə görə, Moskva həbsxanasında minlərlə sabiq zabitan [zabitlər] və ziyalılar məhbusdurlar. Məhbusların halı artıq dərəcədə fənadır; səhiyyə işləri və yemək məsələsi dəhşətli bir hal kəsb etmişdir. Təşrini-əvvəlin [oktyabrın] 31-indən etibarən bunlar müştərəkən [birgə] tətillər elan etmişlər.

- Xalq Komissarları Şurası bütün cəhana xitabən bir müraciətnamə nəşr etmişdir. İşbu müraciətnamədə Şura, ingilis və firəngləri Volodarskinin və Uritskinin qətlində, Lenin və Zinovevin yaralanmasında, Şuranı dağıdıb burjuaziya hökuməti təsis etmək, ərazini kəndçilərdən geri almaqda müttəhim edir. Uritski əks-inqilab sui-niyyəti kəşf etdiyi üçün qətl edilmiş, bununla belə Müttəfiqlər öz məqsədinə nail ola bilməyib, sui-niyyətin üstü açıldı. Şura Hökuməti ictimaiyyətin [sosialist]

sülhü tərəfdarıdır, fəqət səfərin sui-niyyət və qətlər ocağı olmasına razı ola bilməyəcəkdir.

Bütün cahana məlum olmalıdır ki, İngiltərə-Fransa sərmayədarları Rusiya fəqərəsi [proletarları] miyanında [arasında] özlərini ləkələndirmişlər.

- Permdən alınan məlumata görə, bura ticarət və sənəət [sənaye] dəvairi [dairələri] başda sabiq Sinod Baş müddəyi-ümumisi Lvov olmaq üzrə, Məclisi-Müəssisan əleyhinə çıxmışlar. Bunlar hərbi mütləqiyyət tərəfdarıdır. Sibiryalılar ilə samarlıların toqquşması ehtimalından təşvişdədirlər.

- Petroqrada əhalisi, əksərən ziyalılar və burjuaziyadan mürəkkəb olmaq üzrə külliyyətli surətdə Almaniya təbəiyyətinə [vətəndaşlığına] keçirlər. Almaniya təbəiyyətini qəbul etdikdən sonra Petroqraddan çıxmaq mümkündür.

- Kurskdan xəbər verirlər ki, toqquşmadan sonra latış ovçuları bütün Qırmızı qvardiya qitəatını [hissələrini] cəbhəyə getməyə məcbur etmişdir. Vaqonlara oturdular vaxt bir çox Qırmızı qoşun əfradı [fərdləri] tren [qatar] altına atılmışlar, bir çoxları intihar, başqaları isə kəndlərə fərar etmişdir [qaçmışdır].

- Voloqdadan fərar etmiş Qırmızı qoşun şəhəri bir neçə tərəfdən yandırmışdır.

- Balaşov şəhərində yaşayan bütün zabitan [zabitlər] həbs edilmişdir.

- Kursk quberniyasında Fəqərə Müəllimləri İttifaqına daxil olmaq istəməyən bir çox kənd müəllimləri həbsə alınmışlar.

Kazanda

Kazandan bolşeviklər xəbər verirlər: “Ağ qvardiyalardan təxliyyə edilmiş yerlərdə Şura müəssisələri düzəlməkdədir. Əhalinin fəqərə sinfi arasında təşkilat yapılır. Burjuaziya ümumən gizlənməmiş, bir çoxu fərar etmişdir.

Kəndçilər miyanında [arasında] qələyan [iğtişas]

Kaluqa üzərinə yürüyən Qırmızı qvardiya, Miralay Neverov komandası altında müharibə edən kəndçiləri məğlub etmişdir, Neverov əsir alınıb teleqraf ağacından asılmışdır.

Qorbaçov, Ponomaryov mövqiflərində [stansiyalarında] Durnov və Bobrinskinin qitəatı [hissələri] durur.

Korinskinin qitəatı, Bobrikinin komandası altındakı Qırmızı qoşunu ricətə [geri çəkilməyə] məcbur edərək, Jdanka yanında topxanayı almışdır. Kəndçilər əsir düşmüş Qırmızı qoşun əfradını [əsgərlərini] güllələyirlər.

Oryol, Tula, Kaluqa şəhərlərində aclıqdan naşi [aclıq səbəbindən] kəndçilər miyanında [arasında] qələyan [iğtişas] müşahidə olunur. Əhali nümayiş yaparaq Qırmızı qoşuna mənsub nəfərləri [əsgərləri] qətl edirlər.

Ukraynanın istiqlaliyyəti

Ukraynada müntəşir [yayımlanan] “P. B.”yə mövsuq [mötəbər] mənbələrə verilən xəbərlərə görə, Şimali Amerika Cəmahiri-Müttəhidəsi [Birləşmiş Ştatları] hökuməti rəsmi surətdə Ukrayna istiqlaliyyətini təsdiq etməyə razı olmuşdur.

Xarkovda əkmək [çörək] yoxluğu

Xarkovda əkmək yoxluğu fəna hal kəsib etmişdir [pis hal almışdır]. Əhaliyə verilən ¼ funta belə əkmək kifayət etmir.

Gürcüstandan ötrü taxıl

Tersk nahiyyə ərzaq komitəsi tərəfindən müqavilə əqdindən [bağlamaqdan] ötrü Tiflisə xüsusi bir komission varid olmuşdur [gəlmişdir]. Komission üzvlərinin dediyinə görə, Tersk nahiyyəsi Gürcüstana külli miqdarda un, qarğıdalı və buğda verə bilər. Nümayəndələrin məlumatına görə, bu ilki məhsul çox gözəl imiş. On ildən ziyadədir ki, bu qədər taxıl olmamışdır.

Təxsisat [vəsait ayrılması]

Erməni Milli Firqəsinin təşəbbüsü ilə erməni sərvətdarları [varlıları] bir müşavirə məclisi tərtib verərək, təbliğat icrası üçün yarım milyon manata qədər pul bıraxmağı təhti-qərara almışdır [qərarlaşdırmışdır].

BƏYANİ-TƏŞƏKKÜR [TƏŞƏKKÜR İFADƏSİ]

Dünkü [dünənki] gün Mürsəl paşa həzrətləri biz xəstəgani [naxoşları] nə-

sibi-xatir etmək [xatirini almaq, könlünü almaq] üzrə xəstəxananı təşrif buyurdular. Binaileyh [bu məqsədlə] xəstəganın yegan-yegan [tək-tək, ayrı-ayrılıqda] yanlarına gəlmək surəti ilə istifsari-xətr etdilər [xətrimizi soruşdular] və bu vəsilə ilə alicənab bir komandan olduğunu biz məcruh [yaralı] və züəfaya [zəiflərə] ibraz [nümayiş] etdilər. Üluvcənablarına [alicənablıqlarına] zəminə olmaq üzrə [əlavə olaraq] tütən və siqara ağızlığı və təsbəh hədiyyə etmək surətilə bizləri təltif buyurdular. Kəndilərinə bəyani-təşəkkür edir, bu kimi madununa [rütbəcə özündən aşağı olanlara] məhəbbət göstərən komandanların təzyidi-ömrülərini [ömrülərini uzatmasını] Xəllaqi-ləmyəzəldən [Allahdan] ən-səməimülbal [səmimi-qəlbədən] təmənni eyləriz.

*Əhməd Xülusi
Əbdülqadir oğlu Əhməd*

Satılır

Kolyubakinski küçədə 34 nömrəli iki mərtəbə ev və Mixaylovski küçədə hazır mağazin. Almaq arzu edənlər; Mixaylovski küçədə Biradərani-Məlikovların [Məlikov qardaşlarının] mağazasına müraciət edə bilərlər.

219

Elan

Əhli-xibrələr [mütəxəssislər] tərəfindən türkçə və rusca lisanlarında hər cürə ərizələr yazılır və tərcümələr yapılır. Adres: Persidskaya küçə, nömrə 20.

223 3—1

Təcrübəli müəllimə

Nəzəri və elmi olaraq fransızca və almanca dərsləri verir və edadi məktəbləri proqramınca bütün dərslərdən dövr yapır [dərs proqramını başdan-sona qədər keçir] və pansiona tələbə qəbul edir.

Adres: Orlov soqağı, nömrə 37.

Axtarırım

İvan Davidoviç İnyaneşvili nam zövcümü [ərimi]. Əşkalati-məxsusəsi [xüsusi nişanələri]: ayaqyalın, başıaçıq, qara don geymiş. Zövcümün yerini bilən zəvətdən [şəxslərdən] rica edirəm ki, işbu ünvana müraciət buyursunlar: Vorontsovski cad-də, nömrə 8.

221

Türk dilində ərizə

Yazdırmaq xahişində olanlar hər gün axşam saat 4-dən 6-ya qədər Starı Poçtovı küçədə Rzayevin 57 nömrəli mənzilinə müraciət edə bilirlər. Ərizə artıq savada malik olan şəxs tərəfindən yazılır.

Arvad diş həkimi Moiseyeva-Levin

Olqinski caddədə ev nömrə 5, 3-üncü mərtəbə, sağda. Telefon nömrə 06-23.

Dişlərə müalicə edir, çıxarır. Kauçuk və qızıl üzərində sabiq Berlin şəhər müalicə-xanasının müdiri nəzarəti altında süni dişlər qayırılır.

Qəbul edir: səhər saat 9-dan 1-ə kimi; axşam saat 5-dən 8-ə kimi.

216 25-1

Arvad diş həkimi Z. A. Şexter xanım

Dişlər ağrısız çıxarılır. Qızıl qapaq, qarma və hər növ qayırma dişlər. Dişin yaxşı qayrılması təmin olunur. Kənardan gələn-lər üçün iş tezliklə görülür. Qiymətlər mü-nasibdir.

Qəbul olunur 9-dan 2-yə və axşam 4-dən 7-yə kimi. Vorontsovski küçə, 14 nömrəli evdə, paradni qapıdan.

215 25-3

Müsəlman diş təbibəsi Ayna xanım

Malakan bağının qarşısında Zeylidso-nun kabinəsində hər gün xəstə qəbul və hər növ diş emal və tədavi [müalicə] edir. Zabitan və əfradın [zabitlərin və əsgərlərin] dişləri əhvən şəraitlə [münasib şərtlərlə] tədavi və emal edilir.

213

Diş müalicəxanası

S. M. İtkinin süni diş laboratoriyası

Dişlərin ağrısız çəkilməsi. Təzə üsulla farfor və qızıl dişlər qondarılması. Dişlərini qayıtdırmaq və diş qoydurmaq xahişində olanlar səhər saat 9-dan birə və 4-dən 6-ya qədər qəbul olunurlar.

Ünvan: Bolşoy Morskoy küçədə 37 nömrəli ev, telefon 06-25.

208

Həkim S. L. Şklovskaya

Mamalıq və daxili ünas əmrəzını [qadın xəstəliklərini] qəbul edir. Naxoşlar qəbul olunur: səhər saat 9-dan birə və 5-dən 7-yə qədər.

Ünvan: Aziatski küçədə nömrə 153, Bolşoy Morskoy və Krasnovodski küçələ-rin arasında. Telefon: 50-67.

209 12-3

Diş həkimi Melçarski

Torqovaya soqaqda Muxtarovun xanə-sində nömrə 15. Dişlərə tədavi edir, dol-durur, ağrısız ixrac edir. Gözəl altın və sa-irə dişlər emal edir. Xəstələri qəbul edir: sübh saat 9-2-yədək.

210 12-3

**Bəhri-Xəzər [Xəzər Dənizi] İttifaqı
İstehlak Cəmiyyəti
“Kooperasiya” İdarəsi**

Bununla hamı kooperativ cəmiyyətlərinə təklif edir ki, hal-hazırda qədər davam etməkdə olan dükənləri və şöbələri haqqında üç günə kimi Kooperativ İttifaqı idarəsinə məlumat versinlər.

Göstərilən müddətə qədər hansı bir cəmiyyət tərəfindən lazım gələn məlumat verilmədiyi əsnada, kooperativ ittifaqı həmən cəmiyyəti təsviyə [ləğv] edilmiş və öz fəaliyyətini dayandırmış hesab edəcəkdir.

222

**Müdirlər:
Ceyhun bəy Hacıbəyli
Şəfi bəy Rüstəmbəyli**

QEYD VƏ ŞƏRHLƏR

Elan

səh. 353. “23-10-34”: Qəzetdə bu tarix səhvən “23-10-24” kimi getmişdir. Burada il, rumi tarixlə göstərilmişdir (1334-cü il). Miladi tarixlə 23 oktyabr 1918-ci ilə uyğundur.

(Adsız mətn)

səh. 355. “İrlandiyalıları Komitəsi Vilsona göndərdikləri konfransında bir taqım mətalib [mətləblər] dərmiyanına [ifadə etməyə] səlahiyyətdar [səlahiyyət sahibi] bulunan irlandiyalıları da təşmilini [şamil edilməsini] tələb etmişdir.”: bu cümlədə anlaşılmaqlıq var.

Sülh ətrafında

səh. 355. “Müttəfiq Şura”: səh. 332-dəki izaha bax.

“Bu məramnamə üzərinə hərbi hökumət mülkiyyə işlərinə tabe olub...”: qəzetdə “olub” yerinə səhvən “olmayıb” getmişdir.

“Şimdiyə qədər Vilsonun notası Vilsonun sülh mütəşəbbisi...”: qəzetdə “mütəşəbbisi” yerinə səhvən “təşəbbüsü” getmişdir.

“Bu mübarizənin indiki, yaxud qeyri bir hökumət dövründə vəqə olacağı iki böyük amalın vücudə gəlməsi üçün şiddətli bir zərbə ilə nəticəpəzir ola bilər [nəticələne bilər] ki, bunlar da düşmənlərin inandırıldığına görə labüdə [labüd, mütləq] müharibə nəticəsi olaraq Almaniyanın və Camaat İttifaqının [Millətlər İttifaqının] demokratik əsasına mübəddəl olması [dəyişdirilməsi] ilə xitampəzir olacaqdır [sona çatacaqdır].”: Bu cümlə qarışıqdır və oxu-

cular üçün anlaşılması çətin ola bilər. Söhbət, Almaniyanın son həddə qədər sıxışdırılması halında, həm Almaniyanın, həm də Millətlər İttifaqının demokratik təməllər üzərində inşa edilməsi arzusunun təhlükəyə düşməsindən gedir.

səh. 355-356. “İndiyə qədər Vilson həmişə öz təhriri [yazılı] və şifahi müraciətnamələrində Almaniya millətini, millətpərəstlik müharibəsi ruhu ilə ruhlanmış və ya Almaniya millətinin taleyini həll etməkdə olan millətlərdən əfzəl [üstün] tutmuşdur.”: Bu cümlə mənbə mətnindən səhv tərcümə edilmişdir. “Vilson yazılı və şifahi müraciətlərində, alman xalqını, bu xalqın taleyini həll edən və nasionalist müharibə tərəfdarı olan idarəçilərdən ayırmışdır” kimi başa düşülməlidir.

səh. 356. “Frankfurt qəzetəsi”: söhbət “Frankfurter zeytunq” [Frankfurter Zeitung] qəzetindən gedir.

“Həsən dayı” şeiri (səh. 357)

üçün lüğət

çapa: kənd təsərrüfatı aləti, kətmən.

lapa: bulamac.

haylaz: nadinc.

afacan: kiçik, nadinc uşaq.

in: mağara.

sağır: kar.

qulübə: daxma.

yazma: örpək.

alay: zarafat.

şaqa: zarafat.

sürmək: şumlamaq.

imam: molla.

muxtar: kənd sakinlərinin qanuni nümayəndəsi.

köylü: kəndli.

“Əlhəmd”: “Quran”ın ilk surəsi “Fatihe”nin xalq dilindəki adı.

“Yasin”: “Quran”ın 36-cı surəsi.

Xarici xəbərlər:

Ukraynanın istiqlalıyyəti

səh. 365. “P. B.”: burada söhbət Ukrayna Mətbuat Bürosundan gedir.

Xarici xəbərlər:

Xarkovda əkmək [çörək] yoxluğu

səh. 365. “Funt” metrik ölçü sistemindən əvvəl işlədilən və təxminən 400 qrama bərabər olan çəki ölçüsüdür. Burada, çörək ehtiyatının, adambaşı ¼ funt, yəni 100 qram çörək vermək üçün belə kifayət etmədiyi deyilir.

Bəyani-təşəkkür

səh. 365. “təzyidi-ömürlərini [ömürlərini uzatmasını]”: qəzetdə “təzyini ömürlərini [ömürlərini bəzəməsini]” getmişdir.

“Xəllaqi-ləmyəzəl”: Sonu olmayan, əbədiyyən var olan Xəliq, Allah.